

GIÁ BÁN	
ĐỒNG-CHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm: 1.200	4500
Sáu tháng: 2.50	2.00
Ba tháng: 1.50	1.00

Mua báo phải trả tiền trước
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN BÌNH-PIEN. - Ai
đăng quảng cáo, việc riêng
xin thương nghị trước.

Chức nhiệm kiêm Chủ-bút
HUỖNH-THỨC-KHANG
Quản-lý
TRẦN-BÌNH-PIEN

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÂN
Đường Đông-Ba-Hai
Giấy phép số 6
City: TIẾNG-DÂN - Hai

Vua Thuần là
người nào? Minh
là người nào? có
làm thì cũng như
vậy.
(Nhân-Tử)

SAO GỌI LÀ HÀO KIẾT?

Hào-kiệt khác với người thường thế nào?

Thường thường người ở trên đời, nghe đến công việc xoay trời chuyển đất, lấp biển dời non, thì ai cũng sung-bái hào-kiệt; gặp lúc biến - cố thành nghiêng nước đổ, thế lúc cùng, thì ai cũng mong-tưởng hào-kiệt. Hào-kiệt sở dĩ được người kính-phục tôn-ngưỡng, để cái tên vẽ vang trên lịch-sử, là vì có tài đức xuất chúng, có chí khí hơn người, làm nên những công nghiệp phi thường, có công với nhân-quân xã-hội, mà người tầm thường không làm được. Tuy vậy, người đời sung-bái hào-kiệt, phần nhiều là sung-bái các bậc hào-kiệt thành công kia. Đến như làm việc nghĩa vụ mà trọn đời chưa thành, hoặc ngay khác thành công mà hiện thời còn mãi miệt trong cảnh địa gian nan thất bại, hổng lên mây mà sấm sét, rớt năm vụn mà chờ mưa, thì đâu là chân-chính hào-kiệt, mà trong đám trần ai, đã dễ có mấy ai vật sắc. Bởi thế nên xưa nay biết bao nhiêu kẻ hào-kiệt ngậm cay nuốt đắng, bị vùi lấp dìm dìm trọn đời, mà giữa lúc phong-trần nào có được ai thương tiếc!

Đời thấy thành công mà sau mới biết ai là hào-kiệt, thì đưa trẻ con mười tuổi cũng biết thừa ra; qui cho người đời là biết kẻ hào - kiệt trong lúc chưa thành công kia. Minh không phải hào-kiệt mà biết người hào - kiệt, như đi trong rừng mà có người dẫn lối, khỏi sợ lạc đường; minh là người hào-kiệt mà biết người hào-kiệt, như mang gánh nặng mà có kẻ đỡ vai, càng mau thành việc. Chúng ta cần phải có con mắt tinh đời, để chọn người hào-kiệt, mà không nỡ vì nhất là phải lưu ý xem xét cho biết người hào-kiệt khác với người thường là thế nào.

Biết người là việc khó, mà nói dễ dàng như thế, không phải kỳ gia tự phụ có con mắt tinh đời kia đâu; chẳng qua thuật chỗ sở kiến để chất cùng độc giả. Hai chữ hào-kiệt, nghe thấy cũng nhiều, mà nói đến lãnh chất thì kỳ - gia rất phục cái thuyết ông Mạnh-Tử. Trong sách Mạnh-Tử nói hào-kiệt có hai chỗ:

Một là khen trần - Lương người nước Sở. - Nước Sở ở miền Nam nước Tàu vào đời Chiến-quốc vẫn còn là một nước mạnh, nói sống hiên trở, văn hóa chưa khai thông, (như ngày nay thì gọi là xứ đã

man); thế mà anh Trần-Lương kia thoát ra ngoài vòng tục-sáo, tự mình tìm lấy đạo Châu-công Khổng-Tử mà học theo văn hóa Trung quốc, các nhà học gia Trung quốc không ai hơn anh ta. Thế là ở xứ dã-man như nước Sở mà làm được hào-kiệt, nên ông Mạnh-Tử cho là kẻ hào-kiệt (彼所謂豪傑之士也). Hai là đối với vua Văn-Vương đời Châu. - Thường thường người đời nhờ có giáo-hóa mà đức mà sau mới thành tài. Đời Châu là đời giáo-hóa thịnh hành, gia dĩ vua Văn-Vương sống lâu mà chủ trương việc giáo - dục tác thành 聖王 A, nên nhân tài thành tựu nhiều (giống như xứ văn-minh ngày nay). Song đó là hạng người làm thường 凡民. Đến như hào-kiệt thì không đời có giáo-hóa của vua Văn-Vương cũng tự mình hưng khởi, tìm lấy thấy bạn và sách vở mà tự học, để tự lập lấy mình. Thế là không đời có giáo-hóa người trên cổ-vũ mà làm được hào-kiệt, nên ông Mạnh-Tử cho là hào-kiệt (豪傑之士 無文王者也). (Xem tiếp trang nhì cột thứ; X. T. T.)

Vấn Uyển

Mặt trời

Mặt vầng đỏ dọi ở trên mây,
Sai khắp bầu trời tự thuở nay.
Mặt thấy chiếu đồng ulla biển cả,
Liền trông qua lửa nấp non tây.
Đuổi theo Khoa - Phụ phiên quảng
gắng (1).
Kéo lại Thanh-Liên ước có giây (2).
Sương lạnh mà tan sáng tỏ mặt,
Hằng ngày mây tạo vẫn thường xây.
B. T.

Trúc-chi-từ

Thủ nạn thiên tại kế tiếp nhau,
Đã rằng không gọi lại không rau.
Tâm thần đối rạch đi lưu lạc,
Mơ chẳng nhớ chi mây kẻ giàu.
Kẻ giàu nỡ chẳng động lòng thương!
Nhơn bui nghèo nàn nỡ nghĩ
xương.
Vay một ra hai mà chẳng được,
Thời đánh bán ruộng với cầm
nuơng.

Bán ruộng nương rồi lại bán chi,
Bán nhà bán cửa để mà đi.
Vào trong Láo Mối làm thuê mướn,
Cơm chịu đau lòng nỗi biệt ly.
X. X.

(1) Tương-truyền Khoa-Phụ đời xưa
đuổi theo mặt trời suốt đời, quảng cái
sự sau thành rừng 夸父追日.
(2) Lý-Bạch hiên Thanh-Liên, có câu
thơ: ước gì được cái giây kéo mặt trời
lại 安得長繩繫白日.

Khác nhau chỉ tại chỗ kết-quả

Ái cũng bảo rằng người Âu Mỹ hay có cái đạo mạo hiểm, khi họ làm một việc gì thì làm cho đến đạt mục đích mới nghỉ cho. Từ thường nghĩ nơi những nhà bác sĩ chết vì khoa học, những nhà phi công bỏ xác... không biết ở biển nào, cùng những đoàn thám hiểm lên tận chốt núi cao, xuống đến đáy biển thẳm, vào sa mạc ra từ cõi chết như một cơn lốc. Trong bước đường gian nguy, họ trải bao khổ mà vui sướng, vui sướng vì họ làm việc cho nhân loại. Cũng như một rồi có một đoàn đã định dùng lập lặn đi dưới đáy biển, dưới một lớp giầy nước đá mà thám hiểm chạp đến miền Bắc - cực. Cái chi mạo hiểm như vậy mới lớn cho chứ! Đó là nói về các nhà học giả, muốn nghiên cứu để phát minh. Nhưng chỉ nói những hạng người thường, mà đã thấy cái đạo mạo hiểm của họ tại nơi mới.

Như vừa rồi người ta kể chuyện một người đi du lịch sang Mỹ một cách rất lạ đời. Số là một chàng thiếu niên dẫu độ 20 tuổi ở thành phố Ba-lê bên Pháp, chỉ làm nghề thợ sơn, tên là Louis Chanet, từ lúc còn nhỏ đã mơ ước một ngày kia làm sao được đi đến nước Mỹ. Nhưng chàng là nhà nghèo, làm sao mà thỏa được cái hy vọng ấy? Chàng bèn nghĩ ra một cơ: là làm một cái thùng xăng cho đủ rộng rồi rồi tự chôn vào trong ấy, nhờ người đóng đinh lại đem gởi qua Mỹ. Cái thùng kia chàng đã dự bị đặt nhưng ông hơi để thờ và phía ngoài có vết nhẵn dán bảo rằng ở trong có đồ rất quý, phải nên cẩn thận, phải để ở nơi khô ráo, để nào xuống dưới v.v... Đâu đó xong rồi, chiếc thùng kia liền đem đi để cùng với chiếc thùng chở hàng người sống ở Nam-Như-ơ thắng đậm, Như: nửa đường câu chuyện người trốn trong thùng bị phát giác, cái thùng xăng bị bị phát giác ra, mà lời một chàng thanh niên mạo hiểm kia, ai nấy cũng lấy làm không ngờ.

Chuyện bên nước người ta là thế đó, làm cho ai nghe đến cũng phải khiếp cho cái gan mạo hiểm của họ. Nhưng ở bên mình lại không có người to gan như vậy sao. Khi mới năm trước đây một chàng thanh niên Việt-Nam ta ở Côn-đảo cũng đã có cái tư tưởng chôn vào trong thùng mà mang người gởi về Sài - gòn. Về đến Sài-gòn, khi mở thùng ra thì đã thấy gần chết rồi! Như vậy mạo hiểm có thua chi người ta đâu! Nhưng tiếc thay cho nhà mạo hiểm kia không phải vì một cái mục đích chính liêu với khoa học, cũng không phải vì cái đạo mạo hiểm, mà chính vì một cơ khác.....

Câu chuyện mạo hiểm trên đây, cũng như số chuyện... khác nó làm cho Lạc-nhân suy nghĩ mãi, mà càng suy nghĩ lại càng chán quá! Vì người mình không phải là không có gan mạo hiểm, nước mình không phải là nước không có nhân tài, nhưng chỉ vì không thành nên không ai nhắc đến đó thôi.

Lạc-nhân

Tình hình nước Đức sau cuộc Đại chiến

Sau cuộc Đại chiến, nước Đức bị bại những điều này:
1/ Mất một phần ở vùng Sarre phải nhường cho Pháp. Vùng đất Sarre thì bị quân Pháp chiếm 15 năm; hết hạn, cho dân bỏ thăm (plebisite) lấy ý muốn theo Pháp hay theo Phổ thì sẽ được theo. Mất một phần Sarre, thế là Đức mất 9% số than thường năm không ra được trong nước (năm 1913 Đức lấy ở Sarre ra được 17 triệu tấn than);
2/ Ba huyện Eupen, Malmédy và Moresnet phải nhường cho Bỉ-giéc. Thế thì mất 992 km²;
3/ Alsace Lorraine phải trả lại cho Pháp. Thế là mất 14.492 km² và mỗi năm 21 triệu tấn sắt, nhiều mỏ dầu và nhiều mỏ potasse;
4/ Vùng Dantzig phải để tự trị dưới quyền hội Vạn quốc. Thế là mất 1.886 km²;
5/ Nước Pologne lập quốc lại. Thế là mất 41.408 km²;
6/ Phần nhượng cho nước Lituanie vùng đất Nlemon và hải khải Memel. Thế là mất 2.355 km²;
7/ Phần nhượng cho nước Danemark vùng đất Schlesvig. Thế là mất 4.011 km²;
8/ Mất một phần quyền ở Trung-quốc: không được quyền độc lập, quyền thông thương; phải bỏ quyền ở Tientsin, Hankow và Kiao Tschow. Không được đặt binh đội ở Bắc kinh; Phải mất Chan toang;
9/ Mất hết cả thuộc địa.
Nói tóm, sau cuộc Đại chiến ở Âu châu Đức mất đi 67.033 km² đất và 8 triệu dân (không tính 2 triệu chết trong khi chiến tranh); ở ngoài Âu châu, nói về thuộc địa, mất hết 2 triệu km² đất và 12 triệu dân. Nói về Sản hạ, mất hết 15% mùa màng, và 10% kỹ nghệ. Đó là chưa tính về tiền và tiền tài phải bồi cho Đổng minh. Thế mà nay họ gần đã khôi phục nguyên khí như trước. Ghê thật!
Kim-Son

CHÉM HÀ-VĂN-QUY

Vừa rồi Hà Văn Quy là thủ phạm giết hai mạng người hồi năm ngoái ở Bắc kinh và bị tòa án Thương-tuần kết án tử hình, đã bị đem ra hành hình tại trước nhà pha Hỏa lò ở Hà nội.

Một điều nên biết

Tại nhà thương Huê có xe hơi cứu - cấp

Người nhà quê thường thường gặp sự rối ro như mất phải bệnh nguy cấp, hoặc có tai nạn gì xảy ra như ngã cây, té ngựa v.v. mà nếu gặp thầy, trúng thuốc thì có thể cứu chữa được, nhưng vì không biết cách chạy chữa nên đến khi phải chết. Mới rồi một chuyện đáng tiếc như vậy đã xảy ra, xin thuật ra sau:
Bữa c. ở nhà 7 Jua lại một làng gần ga Truôi (thuộc tỉnh Thừa-thiên) có một người đứng trên cây cau gõ rầm rầm bị xuống phải trọng thương. Người nhà liền vội vàng chở đến ga xe lửa, để đem ra nhà thương Huế; thì đến nhà ga, xe đã chạy rồi. Chạy cho có một chuyên xe điện để đi mua thuốc không kịp. Bỗng lúc mới thuê được một chiếc xe điện sáu người, từ khi bị bị bị cây cau tụt 1 giờ chiều, mà vì chờ đợi chậm trễ nên đến 5 giờ chiều mới đến nhà thương Huế, thì

ĐÔNG-DƯƠNG

Tại Hạ-nghị-viện Pháp

(Tiếp theo)

Quan tổng-trưởng thuộc địa.
- Thưa các ngài, ông Moutet vừa công kích tôi và cả hội tôi một câu.
Tôi xin có vài lời nói qua về những điều ông công kích. Tôi nói có hai chính sách: chính sách thống tay và chính sách cải cách.
Ông Moutet nói: hai chính sách đó không đủ. Tôi có thể nói lại với ông: Chính sách của ông có đủ? Ông đã cho chúng tôi biết khi nào chưa?
Chính sách «thống tay» là thế nào? Tôi đã nói: dùng chính sách «thống tay» cũng có thể làm được trong phạm vi cá nhân. Một chứng cứ: trong số 80 người bị tử hình có 40 người được tha. Chứng cứ, đối với ông chưa đủ phải không? Ông muốn tha trọng hết phải không? Phải thế thì ông cứ nói ngay và như chúng tôi đã nói chính sách của chúng tôi.
Marius Moutet. - Tôi có thể nói: nhiều từ hình làm đó.

Quan tổng-trưởng thuộc địa.
- Nói như thế không đủ rõ, tôi có thể hiểu rằng ông muốn xin thêm một người nữa. Phải vậy, thì chính sách của ông cũng không xa chính sách của tôi là mấy.
Ông có hỏi tôi một câu về vụ chém năm người nữa rồi: «Vụ sao quan Giám quốc không được đang cái quyền tha thứ từ tôi các ngài?»

Ông Moutet này, tôi có tiếp được điện của quan quyền Toàn quyền Đông-Dương về vụ chém năm người đó. Bây giờ đây, tôi không có bức điện Ky trong tay, nhưng ông hãy tin như lời tôi, đến mai tôi sẽ gửi lại cho ông xem bức điện tin ấy như thế này: «Năm người bị án tử hình nói đó không chịu ký đơn chống án. Tôi đã cho họ hành pháp thứ 16 trong mạng lệnh ngày 5 Mars 1927».
Chắc ông biết rằng ở Pháp đây, một người bị án không chịu ký đơn chống án lên quan Giám quốc, thì là hết chuyện, không ai có thể ký giúp cho được.
Kết quả, ở thuộc địa, có mạng lệnh ngày 5 Mars 1927 cho rằng: khi một người bị án tử hình không ký đơn chống án thì quan Toàn quyền phải nhóm hội đồng riêng để hỏi ý kiến. Nếu trong hội đồng ý cho hai người xin ân xá cho tội nhân thì quan Toàn quyền phải đương xin với quan Giám quốc.

Quan quyền Toàn quyền đánh điện cho tôi như thế này: «Tôi đã nhóm hội đồng báo hộ, không có một người tố ý muốn xin ân xá cho 5 tội nhân kia».
Marius Moutet. - Ngài công, nhận học thuyết ấy?

Quan tổng-trưởng thuộc địa.
- Không có học thuyết gì hết, đó là một đạo luật.

Marius Moutet - Chém năm người mà không trình báo gì với quan Tổng-trưởng thuộc địa hết, thế mà Tổng-trưởng nói người bị nạn đã yên nhiên, chưa chữa không lại; nên người kia phải chết. Theo các quan lưu ý y khám nghiệm nói, nếu đem bệnh như đến sớm thì có nhiều phần hy vọng cứu sống được.

Sự chậm trễ có hại đến tánh mạng của tôi vì người nhà quê chưa biết cách chữa, vì nếu biết cách thì không cần phải chờ bệnh như tôi, chỉ đến ga Truôi nhờ xếp ga đánh một cái giầy thép cho nhà thương Huế. Nhà thương Huế đã có chiếc xe hơi chạy sẵn về chuyện này thì lập tức cho người y đem đồ nghề và thuốc thang đến liền để chữa, hoặc đem về nhà thương lớn, điều trị. Như vậy thì đã không lớn chi (chỉ tốn tiền đánh giầy thép) mà còn có hy vọng cứu mạng được.

Vậy nên từ nay nếu ai có gặp sự rối ro như nói trên, thì hãy chạy đến nhà ga, hoặc nhà giầy thép gần đó mà đánh giầy thép cho nhà thương Huế cứu chữa.

thuộc địa cũng chịu trách nhiệm sao?

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Công việc quan Tổng-trưởng là thi hành luật lệ. Xếp thứ có thì hành luật hay không, ấy là việc của nhất.

Marius Moutet. - Ấy chính một thí dụ Ernest Outrey. - Chúng ta đương ở dưới chế độ chỉ dụ mà!

Léon Blum. - Chỉ dụ đương thi hành hôm nay mai, có thể thay đổi rồi.

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Đó lại là chuyện khác. Tiếp được điện tin của quan quyền Toàn quyền thì tôi tra «tội» thì thấy quan quyền Toàn quyền đã làm đúng y theo luật.

Tất là tôi đã trả lời cho ông Moutet về câu hỏi của ông. Còn một điều nữa tôi sẽ tìm biết có người ta có cho năm người bị tử hình đó biết rằng họ có phép chống án không.

Alexis Jaubert. - Điều đáng suy nghĩ nhất là các tội nhân không muốn chống án.

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Phải, chính là điều tôi mới nói đó. Alexis Jaubert. - Tôi cho điều đó là quan trọng hơn hết mọi điều khác.

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Hội đồng hành chính tại Paris, về thuộc địa quyết nghị: 1) một mình quan Giám quốc có quyền ân xá (tôi); 2) thì hành pháp thứ 16 trong chỉ dụ ngày 5 Mars 1927, mà tôi vừa đọc đó. Thế là rõ ràng lắm rồi!

Léon Blum. - Quyền ân xá có cái giới hạn hẹp lắm, bị bóp làm cho.

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Có giới hạn gì đó. Khi phạm nhân ký đơn chống án thì phải đưa lên cho quan Giám quốc xét.

Nếu phạm nhân không chịu ký đơn xin chống án thì phải có hội đồng nhóm, chỉ hai người trong hội đồng ý xin ân xá cho phạm nhân thì cũng phải đưa lên cho quan Giám quốc xét.

Alexandre Varenne. - Thưa các ngài đã trả không trả nào trả lời hết những điều quan Tổng-trưởng thuộc địa vừa nói! Tôi xin nói riêng về một vài điều thôi.

Quan Tổng-trưởng nói: «Tôi đã bày tỏ chương trình cải cách của tôi, còn chương trình của các ông ở đâu?»

Thưa quan Tổng-trưởng, chương trình của chúng tôi là ở trong mấy hội đồng điều tra mà ngài không muốn nhóm.

Sau cuộc thảo luận về vụ biến động ở Yên Bái, quan Tổng-trưởng trước đó nhóm mấy người hiền rở xé Đổng đương mà giao công việc lập một chương trình cải cách cho xử lý.

Nếu như cái chương trình ấy mà xuất hiện thì chắc không phải hẹp hòi như cái chương trình của ngài mới cho chúng tôi biết đó.

Tôi xin nói qua mấy điều cải cách của ngài đi. Tôi hành vi việc bổ thuế muối; điều ấy cũng hay nhưng tôi chắc rằng chưa đủ có những kết quả thỏa mãn. Về việc lập ngân sách hàng năm, cái kết quả cũng đáng hoan nghênh lắm.

Ông Moutet, tôi muốn thưa rằng cuộc thảo luận hôm nay phải có một cái kết luận khác hơn là việc bổ thuế muối thành chính sách của ngài. Vì sự lợi ích cho nước Pháp tôi xin khuyên ngài nên nghĩ như chúng tôi vậy.

Chính sách «thống tay» không ăn thua gì đâu, phải cần có chính sách cải cách mới được.

Một không thấy rằng ngày nay chúng ta lại phải trở lại cái thời kỳ đi tìm kiếm thuộc địa sao? Phải đợi người Anam ngày nay như ông Đổng đương mà làm theo. Chỉ những người kỳ mới có thể giúp ngài khỏi phụ sự trị an ở Đổng đương được.

Chính trị nước Pháp không phải thế đâu? Bây giờ đây, tôi chưa thể trình ngài một bản chương trình cải cách, tôi chỉ nói y riêng của tôi và thuyên ngài hỏi ý kiến các người biết rõ về Đổng đương mà làm theo. Chỉ những người kỳ mới có thể giúp ngài khỏi phụ sự trị an ở Đổng đương được.

Quan Tổng-trưởng thuộc địa.
- Tôi không thể để một sự làm loi trong (Xem tiếp trang nhì)

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

Sao gọi là Hào-kiệt?

(Tiếp theo trang nhất)

Theo thuyết Mạnh-Tử nói trên thì bất kỳ thời nào, đất nước nào, cũng có người hào-kiệt, mà người có chỉ tự lập tức là có tư-cách làm được người hào-kiệt. Điều kiện giải ấy, mở con đường cho tâm lòng lẫn-thủ của người đời, khiến những kẻ chỉ hèn khi nhược phải nhận phần hư của mình, không được mượn cái cơ-xã-hội này, thời đại kia, mà tự giải; câu nói không khái trực triết là gương nào!

Hiện ở các nước văn-minh ngày nay, học thuật phát-đạt dân trí khai thông, hào-kiệt phần nhiều do cái lò giáo-dục đúc ra, để kẻ thế nào ta chưa dám bàn. Và từ nay về sau, khoa học triết-học một ngày một tiến tới, trí thức loài người lần lần bước lên cái bậc «mặt nước phẳng bằng» 水平線, sẽ có một ngày kia hiện ra cái thế giới «bầy rồng không đầu» 群龍無首, mà tất cả loài người, ai cũng thành là hào-kiệt. Cái ngày Đại-dồng bình-dẳng ấy còn ở đâu đâu chúng ta chưa dám đoán trước. Dạy tự nước ta cũng nước Tàu mà xét trên lịch-sử từ nay trở lên về mấy ngàn năm trước (không nói từ nay về sau), thì câu nói ông Mạnh-Tử hẳn có thực chứng rõ ràng (bài sau sẽ chỉ rõ)

Ký gia vẫn nhận rằng giáo-dục hoàn thiện thì tạo ra nhân-tái, mà xưa nay anh hùng đều cần có học vấn, chứ không tin ở các thuyết «vương gia danh-thế, địa linh nhân-khết» mà ngồi trông những bậc hào-kiệt trên trời sa xuống, dưới đất trồi lên như một phái chờ thời đợi vận kia đâu. Chỉ vì thấy lối sùng bái hào-kiệt của người mình, có cái tánh chất đặc biệt, khác với tâm lý dân-tộc văn-minh ngày nay; cái tánh chất ấy mà cổ thụ mãi ra thì trong xã-hội tất sa vào cái bậc hèn nhụt, không mong gì sản xuất được hào-kiệt; mà dấu có hào-kiệt cũng bị vùi lấp nên cho đến ngày tiểu môn không chỗ đứng chừa. Vì thế nên phát-dương lời nói ông Mạnh-Tử trên, mong cho ai có lòng lẫn-thủ, phải gắng sức mà tự làm hào-kiệt, hoặc ít nữa cũng cần phải có con mắt nhìn biết được người hào-kiệt, may ra xã-hội đi sau bước chậm này có người hào-kiệt xuất đầu lộ diện, mà liền đó của nước nhà, hoặc có cơ xoay chuyển gì chăng.

(Còn nữa)

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

Các quan Annam quê ở Quảng-ngãi phải về Quảng-ngãi

Trước đây những quan-lai ở kinh-dô mà quê ở Nghệ-Tĩnh đều nhận lệnh của chính phủ về quê lo việc huấn-tri cho chúng khỏi phục-tri.

Hôm 6 Jun vừa rồi, các quan-lai ở kinh-dô mà quê ở Quảng-ngãi cũng đã nhận lệnh về Quảng-ngãi như thế.

THỪA THIÊN

Kẻ trộm đánh người

Tối hôm 26 Mai (mùng mười tháng tư Annam), tại làng Gày - thành thuộc huyện Quảng-diên, có một trộm đến nhà ông Nguyễn, chưa lấy được gì, lục lọi xé rách cây gậy đến chài ngửi. Ông Nguyễn lú trộm ở đầu xóm đến đánh. Ông thấy: via không là lối chi động, chẳng nỡ đánh ông không thể kể, lỡ đầu dục tại, sá vai, lại thêm tay chân ứ ngược bằm tằm, rồi bỏ chạy. Ông Nguyễn bắt đầu nhàn sự. Người nhà thấy vậy liền thuê một người đi lên nhà thương điều trị, sống chết thế nào chưa rõ.

Lại có một vụ khác cũ g ở huyện Quảng-diên về làng Tân lập, chỉ trước chuyện này có mấy hôm. Lú trộm vào nhà ông cụ Giáo sư để lấy của, khi chúng nó vào được trong nhà rồi, ông giáo thức dậy, chúng nó lúng túng không có ngã ra, mới làm giữ để kiểm soát thoát, ông giáo ngăn lại, phải chúng nó đánh một năm sắt vớ đầu, máu chảy tràn trề. Chờ lên nhà thương điều trị, vừa đến nơi thì ông Giáo đã bỏ mạng.

Bọn trộm hoành hành như vậy, nhà trách nhiệm lưu ý mà trừng trị thế nào chứ. Người nghe thấy

VINH

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

HÀN-VIỆT TỰ-ĐIỂN: đương-lai BƯN BA VẠN DANH TỬ - GIÁ ĐẶC MỸ: Hàng tới 7500 - Hàng thường 6500 ở xa xin thêm 0500 tiền cước.

Nhận mua trước đặt cọc 1500

Đào-duy Anh. Huế

với nhân dân trong khi thừa hành chức vụ.

Hai viên này hiện đã bị huyện chức, và sẽ bị đem ra xử tại tòa án Đại-hình.

T. N.

Gần mùa thu thuế

Năm nay về việc thu thuế thân, thuế điền ở Tỉnh-Nghệ, có một điều khác mọi năm là không phải lý trưởng các làng đi thu, mà là lính lệ đương và lính lập.

C. L.

Hai người lý dịch và một viên bang tá bị Cộng sản giết

Hôm 20 Mai vừa rồi có vài đảng viên Cộng sản giả một thám đi qua làng Thanh-dâm thuộc huyện Nam-dân cho gọi lý trưởng và tổng đoàn ra rồi bắt đi theo.

Một ngày, hai ngày, ba ngày cũng chẳng thấy ai về, người nhà mới bỏ đi tìm, thì thấy xác viên lý trưởng nổi lên trên mặt sông, còn xác người tổng đoàn chưa tìm thấy.

Lại viên Bang-tá ở huyện Nghi-lộc mới bắt được hai ngày, chưa kịp tỉnh bang, cũng bị Cộng sản giết. Đồng Pháp

QUẢNG BÌNH

Lý trưởng những nhiều

Từ ngày Hà triết làm lý trưởng làng chúng tôi đến nay làm những việc hại dân, xin kể một đôi việc sau này:

1- Tháng chạp năm ngoái như lúc đói khát, đoàn phu đêm ngày canh tuần cực khổ, có ông Cựu hương bản Võ Cường giúp cho đoàn phu 60 thùng lúa và 60 quan tiền. Lý trưởng nhận phần phải kêu đoàn phu đến ký giấy nhận nhận 4 thùng lúa và bốn quan tiền, mà ký thiếp thì mỗi tên có 2 thùng lúa, và 2 quan tiền, đoàn phu làng có 15 tên, thì chỉ có 30 quan tiền, 30 thùng lúa, còn một trăm đến hai trăm thùng gạo mới phải. Tháng giêng đến, đoàn phu hỏi thì ông nói không có.

2- Bữa tháng giêng có hai tên kẻ trộm lấy sắt nhà nước, thấy kỳ Trần Cáp (Chef 109e canton) đem cu-ly kẹp đi làm bắt được, cho người điệu về giao cho lý trưởng: ý của đoàn phu gồng cùm lại, canh giữ hai ba ngày, sau chúng nó chịu nhiều lịch đó cho lý trưởng, lý trưởng thả đi mất, lại trở lại nói đoàn phu thả, bắt đoàn phu mỗi tên phải nộp 2500. Đó là lược kê mấy điều, ngoài ra còn lắm chuyện nữa, làng có tên lý trưởng như vậy, dân có ki-d không? Đồng dân làng Mỹ-đức

QUẢNG NGÃI

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

NGHỆ AN

Mới rồi quan quyền Toàn quyền có phái một Ủy ban vào điều tra tình hình phía Bắc xứ Trung kỳ, nên mới biết được rằng có hai viên chức người Tây: một viên là đội Pháo thủ và một viên đội k-ô xanh, làm nhiều việc nhúng lậm đổ

ĐỒNG-DƯƠNG TẠI HẠ-NHỊ-VIÊN PHÁP

(Tiếp theo trang nhất)

tri ông Alexandre Varenne được.

Những điều tôi kể ra trong đoạn bản về việc cải cách khi hồi không phải là một bản chương trình đầu. Đó chẳng qua là một vài cái thí dụ. Tôi mới lên nhận chức đến nay chỉ có ba tuần lễ, mà trong ba tuần lễ đó, tôi lại còn nhiều chuyện khác nữa, vậy thì giờ đâu mà thảo thành một bản chương trình hẳn hoi đầy đủ được.

Ông Moutet nói. Những điều cải cách của tôi không đủ vào đâu vì ông ta là một người trong một đảng rất có nhiều người hiểu rõ công chuyện thuộc địa như ông Varenne nên tôi mới hỏi đến chương trình của các ông.

Ông Varenne này, ông mới thì thật ra ông chỉ có ý kiến riêng chứ không có chương trình chung cho tất cả.

Tôi đã nói rõ tình hình xứ Đồng-dương và tình hình các xứ ở chung quanh Đồng-dương. Theo đó chúng ta chỉ xét một mình xứ Đồng-dương không đủ, phải xét cả tình hình các xứ lân cận. Thế mà nghe lời ông nói thì tưởng như Đồng-dương đứng riêng ra một cõi.

Alexandre Varenne - Điều ấy, tôi nói trước ông chờ!

Leon Blum - Tôi mới vào dự cuộc thảo luận này chiều hôm nay mà không khỏi lấy làm đau đớn hổ thẹn.

Nếu như chính phủ cứ khăng khăng một mực dùng vũ lực, dùng sự khủng bố mà giữ xứ Đồng-dương thì tôi sẽ tán đồng ý kiến bỏ hết cả các thuộc địa.

Quan Tổng trưởng thuộc địa.

Ông Leon Blum này, tôi chắc ông biết rằng hiện nay các nước trên thế giới đều có một kẻ cứu địch chung.

Chúng tôi, chính phủ, quyết chiều với kẻ cứu địch ấy cho đến kỳ cùng. Từ chiều với kẻ cứu địch ấy, vừa thì hành những điều cải cách. Đó là công chuyện chúng tôi làm.

Chúng ta đây, tuy thuộc về đảng phái khác nhau, nhưng tôi chắc rằng ai nấy cũng đồng ý nhận cuộc chiến tranh với kẻ cứu địch ấy là một việc phải làm.

Leon Blum - Phải, nhưng không được dùng người Annam làm cái thời bầm.

Quan Tổng trưởng thuộc địa - Đó là một điều khó. Phải chỉ kẻ cứu địch kia trực tiếp với chúng ta thì tiện biết là bao nhiêu, nhưng không thể, họ chỉ ở đầu bên Quảng châu kia mà ở. Đó là một quốc gia Pháp: Dân Annam nghe theo họ nổi lên chống với chúng ta thành bị giết.

Đầu các ông có công kích chính sách đó mặc lòng, nhưng tôi cũng cứ thì hành.

Marius Moutet - Quan Tổng trưởng thuộc địa mới nói với tôi: «Ông trách tôi sao không trình một bản chương trình

CAO-MÊN

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ trọn bài

Lại việc ấy! !

Việc gì? - Ấy việc sơn.

- Trước kia ở Huế, ta sơn bàn đồ, sơn lại cầu, nên tôi cứ đi nhà một mực nhưng nay hiệu Vĩnh Thành số 69 Phố Gia Long ở Huế, có bán nhiều thứ sơn rất tốt mà giá lại rẻ, trước khi muốn dùng tôi mua thử một ít, thời quả thấy tôi dùng láng mịn, một không hay một bên màu, lúc nào bác sĩ nhà tôi mới coi.

- Có phải hiệu Vĩnh Thành sơn này nổi tiếng đến đến đến, tiếp khách từ từ làm ăn cần thận thận thì có phải không?

- Ấy chính phải.

DRAGÉES Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lá rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên trung kiên. Người lớn con ăn đều được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(L. SARRAUF)

119-123 rue Calmette - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

Mất căn cước

Ngày 22 Mai, tôi đi từ Thanh-hoà về Linh-cẩm dọc đường có đánh rơi cái giấy căn cước. Vậy xin ông bà nào được cho lại, tôi xin dôi ơn.

Phan-Quynh

làng Thái-yên, tổng Văn-Lâm phủ Đức-thọ, tỉnh Hải-hưng

XIN ĐIỂN TÊN VÀO MÂY NƠI TRỐNG, ĐÓI CẮT KHOẢNG GIẤY DƯỚI NÀY CỎI CHO VIÊN-ĐỆ ĐỒNG-HỚI

Tôi lên là

muốn hằng năm nhận sách biểu không của KHUYNH-ĐIỆP và muốn hằng năm KHUYNH-ĐIỆP nhờ gửi sách biểu không cho mấy người bà con quen biết tôi ở dưới đây

1.

2.

3.

4.

5.

là những người thường thích đọc sách quốc-văn.

Nếu muốn kẻ tên nhiều người nữa, xin biên phụ thêm cho nơi một tờ giấy riêng.

THƯ' XEM...

Ái đã dùng thuốc Đệ-huyệt khu-phong thì sau không muốn dùng các thuốc khác nữa, dầu có rẻ năm, bày phân, họ cũng chỉ nài dùng bòn chữ Đệ-huyệt khu-phong mới dùng yên.

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

NHỮNG NHÀ ĐẠI-LÝ BÁN SÁCH TIẾNG-DÂN

BẮC-KỲ

Cát Thành 40 Rue du Chanvre Hanoi

Học-Hải Librairie Haiphong

Nam Tân 84 Bd Bonnal Haiphong

Tổng cái Tường Hạ Long

thư điểm Hồng-gay

TRUNG-KỲ

Mr Lê thanh Cảnh rue

Paul Bert

Tram Kỳ Thư Quán

Quan hải thư điểm, Vinh

Trần Thiên Rae de le Citadelle

Sinh Tài Rae Thượng tứ

Lê thừa Ân

Nam Hưng Tư Nghiệp Hội Xã Faisoo

Hải Lâm Commercant Phan thiết.

Huế

Vinh

Gia Long

Huế

Huế

Tourane

